

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 6. června 2018¹

Věc C-149/17

Bastei Lübbe GmbH & Co. KG
proti
Michaelu Strotzerovi

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landgericht München I (zemský soud v Mnichově I, Německo)]

„Řízení o předběžné otázce – Autorské právo a práva s ním související – Směrnice 2001/29/ES – Dodržování práv duševního vlastnictví – Směrnice 2004/48/ES – Náhrada škody v případě sdílení souborů v rozporu s autorským právem – Internetové připojení, které je přístupné rodinným příslušníkům majitele tohoto připojení – Zproštění odpovědnosti majitele připojení, aniž by bylo třeba upřesnit způsob používání připojení rodinným příslušníkem“

Úvod

1. Ačkoli jsou hmotněprávní předpisy v oblasti duševního vlastnictví zčásti harmonizovány unijním právem, řízení, jejichž cílem je zamezit porušování tohoto práva a nahradit škody vyplývající z takového porušování, v zásadě spadají do oblasti působnosti vnitrostátních právních předpisů členských států. Unijní právo ovšem stanoví určité požadavky jdoucí nad rámec pouhého ověření efektivity, které se obvykle provádí v případě procesní autonomie členských států.

2. Projednávaná věc nastoluje otázku rozsahu těchto požadavků a jejich vztahu k základním právům. Tato problematika již byla Soudnímu dvoru předložena, avšak projednávaná věc mu poskytne příležitost rozvinout a blíže upřesnit svou judikaturu týkající se této otázky.

Právní rámec

Unijní právo

3. Článek 3 odst. 1 a 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti² stanoví:

„1. Členské státy poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.

1 – Původní jazyk: francouzština.

2 – Úř. věst. 2001, L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230.

2. Členské státy stanoví výlučné právo udělit svolení nebo zakázat zpřístupnění veřejnosti po drátě nebo bezdrátově takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnost má k těmto předmětům ochrany přístup z místa a v době, který si zvolí:

[...]

b) pro výrobce zvukových záznamů v případě jejich zvukových záznamů;

[...]“

4. Podle čl. 8 odst. 1 a 2 téže směrnice:

„1. Členské státy stanoví přiměřené sankce a ochranné prostředky proti porušování práv a povinností stanovených v této směrnici a přijmou veškerá nezbytná opatření, aby tyto sankce a ochranné prostředky byly používány. Sankce takto stanovené musí být účinné, přiměřené a odrazující.

2. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby nositelé práv dotčení protiprávním jednáním prováděným na jeho území mohli podat žalobu na náhradu škody [...]“.

5. Článek 2 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví³ stanoví:

„1. Aniž jsou dotčeny prostředky stanovené právními předpisy Společenství nebo vnitrostátními právními předpisy, které jsou nebo mohou být pro nositele práv výhodnější, použijí se opatření, řízení a nápravná opatření stanovená touto směrnicí v souladu s článkem 3 na jakékoli porušení práv duševního vlastnictví stanovené právem Společenství nebo vnitrostátním právem dotyčného členského státu.

2. Touto směrnicí nejsou dotčena zvláštní ustanovení o dodržování práv a o výjimkách obsažená v právních předpisech Společenství týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících, zvláště ta obsažená [...] ve směrnici [2001/29], zejména v článcích 2 až 6 a v článku 8 uvedené směrnice“.

6. Podle článku 3 této směrnice:

1. Členské státy stanoví opatření, řízení a nápravná opatření potřebná k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví, na něž se vztahuje tato směrnice. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být spravedlivá a nestranná a nesmějí být nadměrně složitá nebo nákladná, nesmějí obsahovat nerozumné lhůty ani nesmějí mít za následek bezdůvodná zdržení.

2. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být rovněž účinná, přiměřená a odrazující a musí být používána způsobem, který zabraňuje vzniku překážek právně dovoleného obchodu a poskytuje záruky proti jejich zneužití.“

7. Podle čl. 6 odst. 1 věty první téže směrnice:

„Členské státy zajistí, aby na žádost strany, která poskytla obvykle dostupné důkazní prostředky dostatečné na podporu jejích tvrzení a při prokazování těchto tvrzení uvedla i důkazní prostředky, které jsou pod kontrolou protistrany, mohly příslušné soudní orgány nařídit protistraně předložení takových důkazních prostředků, s výhradou ochrany důvěrných informací.“

³ – Úř. věst. 2004, L 157, s. 45; Zvl. vyd. 17/02, s. 32.

8. Konečně, čl. 13 odst. 1 první pododstavec směrnice 2004/48 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby příslušné soudní orgány na žádost poškozeného nařídily porušovateli práv vykonávajícímu činnost, o níž věděl nebo rozumně vědět měl, že porušuje práva, zaplatit nositeli práv náhradu škody odpovídající skutečné újmě, kterou skutečně utrpěl v důsledku porušení práva.“

Německé právo

9. Ustanovení § 97 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (zákon o autorském právu a právech s ním souvisejících, dále jen „UrhG“) ze dne 9. září 1965 stanoví:

„1) V případě nezákonného porušení autorského práva či jiného práva chráněného tímto zákonem se poškozený může domáhat ukončení porušování práv a existuje-li nebezpečí opakování, zdržení se dalšího protiprávního jednání. Nárok na nařízení povinnosti zdržet se protiprávního jednání je založen i případně, že spáchání protiprávního jednání hrozí poprvé.

2. Kdo se protiprávního jednání dopustí úmyslně či z nedbalosti, je povinen poškozenému uhradit náhradu takto způsobené škody. Při stanovení výše náhrady škody lze zohlednit i prospěch, který získala osoba porušující toto právo. Nárok na náhradu škody lze stanovit i na základě částky, kterou by měl z titulu spravedlivé odměny povinnost zaplatit ten, kdo se porušení dopustil, pokud by mu bylo uděleno svolení užívat porušené právo. Autoři, vydavatelé vědeckých publikací (§ 70), fotografové (§ 72) a výkonní umělci (§ 73) se mohou domáhat rovněž spravedlivé peněžité náhrady za nemajetkovou újmu.“

Skutkový stav, řízení a předběžné otázky

10. Bastei Lübbe AG, společnost založená podle německého práva, je jakožto výrobce zvukových záznamů nositelkou autorského práva a práv s ním souvisejících k audioknize.

11. Michael Strotzer je majitelem internetového připojení, jehož prostřednictvím byl tento zvukový záznam dne 8. května 2010 sdílen za účelem jeho stažení s neomezeným počtem uživatelů internetových stránek zprostředkovávajících vzájemnou výměnu souborů (*peer-to-peer*). Znalec s jistotou přiřadil IP adresu k M. Strotzerovi.

12. Společnost Bastei Lübbe dopisem ze dne 28. října 2010 vyzvala M. Strotzera, aby ukončil porušování autorského práva. Vzhledem k tomu, že tato výzva byla neúspěšná, společnost Bastei Lübbe podala k Amtsgericht München (okresní soud v Mnichově, Německo) žalobu proti M. Strotzerovi, jakožto majiteli dotčené IP adresy s cílem získat finanční odškodnění.

13. M. Strotzer ovšem popírá, že by se porušení autorského práva dopustil osobně, a tvrdí, že jeho internetové připojení bylo dostatečně zabezpečeno. Kromě toho uvádí, že jeho rodiče, kteří s ním sdílejí společnou domácnost, měli k tomuto připojení rovněž přístup, avšak podle informací žalovaného neměli toto dílo ve svém počítači, nevěděli o tom, že existuje, a ani nepoužívali internetový program na výměnu souborů. Navíc tvrdí, že v okamžiku dotčeného protiprávního jednání byl počítač vypnut.

14. Amtsgericht München (okresní soud v Mnichově) žalobu na náhradu škody společnosti Bastei Lübbe zamítl s odůvodněním, že nelze vycházet z toho, že M. Strotzer se dopustil údajného porušení autorského práva, jelikož uvedl, že jako osoby, které se mohly dopustit dotčeného protiprávního jednání, přicházejí v úvahu i jeho rodiče. Společnost Bastei Lübbe tedy podala odvolání k Landgericht München I (zemský soud v Mnichově I, Německo), který je předkládajícím soudem v projednávané věci.

15. Předkládající soud se přiklání k tomu, že je třeba předpokládat, že M. Strotzer nese odpovědnost za spáchání údajného porušení autorského práva, jelikož z jeho vysvětlení nevyplývá, že v okamžiku tohoto protiprávního jednání využívala internetové připojení třetí osoba, takže o žalovaném se lze důvodně domnívat, že se dopustil předmětného protiprávního jednání. Předkládající soud se ovšem domnívá, že se musí vypořádat s judikaturou Bundesgerichtshof (Spolkového soudního dvora, Německo), která podle názoru tohoto soudu může bránit rozsudku v neprospěch žalovaného⁴.

16. Podle judikatury Bundesgerichtshof (Spolkového soudního dvora), jak ji vykládá předkládající soud, totiž musí žalobce předložit tvrzení a důkazy za účelem prokázání porušení autorského práva. Bundesgerichtshof se ostatně domnívá, že v případě majitele internetového připojení se uplatní domněnka, podle níž se dopustil takového porušení autorského práva, pokud v okamžiku uvedeného porušení nemohla toto internetové připojení použít žádná jiná osoba. Pokud však v okamžiku, kdy došlo k tomuto porušení autorského práva, nebylo internetové připojení dostatečně zabezpečeno nebo pokud bylo vědomě ponecháno k využití jiným osobám, nevychází se z toho, že se uvedeného porušení dopustil majitel tohoto připojení.

17. V takovém případě nicméně podle judikatury Bundesgerichtshof (Spolkového soudního dvora) majitel internetového připojení nese sekundární důkazní břemeno. Tento majitel internetového připojení toto sekundární důkazní břemeno unese tehdy, když uvede jiné osoby, přičemž případně upřesní jejich totožnost, které měly samostatný přístup k jeho internetovému připojení, a přicházejí proto do úvahy jakožto osoby, které se dopustily tvrzeného porušení autorského práva. Pokud měl rodinný příslušník přístup k dotčenému internetovému připojení, majitel tohoto připojení ovšem nemusí uvést žádné další podrobnosti o okamžiku a způsobu použití tohoto připojení, a to vzhledem k ochraně manželství a rodiny zaručené článkem 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a k příslušným ustanovením německého ústavního práva.

18. Za těchto okolností se Landgericht München I (zemský soud v Mnichově I) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1. Je třeba vykládat ustanovení čl. 8 odst. 1 a 2 ve spojení s čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 v tom smyslu, že sankce proti porušování práva na zpřístupňování díla veřejnosti zůstávají účinné a odrazují, pokud je odpovědnost majitele internetového připojení, jehož prostřednictvím byla sdílením souborů porušena autorská práva, vyloučena, uvede-li tento majitel alespoň jednoho rodinného příslušníka, který měl stejně jako on možnost přístupu k tomuto internetovému připojení, aniž by na základě odpovídajícího prověření sdělil bližší podrobnosti o okamžiku a způsobu, jak tento rodinný příslušník používal internet?

2) Je třeba vykládat čl. 3 odst. 2 směrnice 2004/48 v tom smyslu, že opatření k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví zůstávají účinná, pokud je odpovědnost majitele internetového připojení, jehož prostřednictvím byla sdílením souborů porušena autorská práva, vyloučena, uvede-li tento majitel alespoň jednoho rodinného příslušníka, který měl stejně jako on možnost přístupu k tomuto internetovému připojení, aniž by na základě odpovídajícího prověření sdělil bližší podrobnosti o okamžiku a způsobu, jak tento rodinný příslušník používal internet?“

19. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce došla Soudnímu dvoru dne 24. března 2017. Písemná vyjádření předložily společnost Bastei Lübbe, rakouská vláda a Evropská komise. Společnost Bastei Lübbe a Komise byly zastoupeny na jednání, které se konalo dne 14. března 2018.

4 – Předkládající soud cituje zejména rozsudek Bundesgerichtshof (Spolkového soudního dvora) ze dne 6. října 2016, I ZR 154/15, Afterlife.

Analýza

Úvodní poznámky

20. Komise ve svém písemném vyjádření vyjadřuje pochybnosti, které má ohledně relevantnosti předběžných otázek pro vyřešení sporu projednávaného v původním řízení. Já tyto pochybnosti nesdílím.

21. Podstatou předběžných otázek předkládajícího soudu je, zda je v souladu s požadavkem účinnosti opatření stanovených za účelem zajištění dodržování autorských práv, která vyplývají z článku 8 směrnice 2001/29 a z článku 3 směrnice 2004/48, umožnit majiteli internetového připojení, jehož prostřednictvím došlo k porušení autorských práv⁵, aby se zbavil odpovědnosti za tato porušení na základě domněnky, když bez bližšího upřesnění označí člena rodiny, který měl rovněž přístup k tomuto připojení. Pochybnosti vnitrostátního soudu vyplývají z judikatury Bundesgerichtshof (Spolkového soudního dvora) týkající se prostředků nápravy, které mají podle německého práva k dispozici nositelé poškozených autorských práv.

22. Nepřísluší Soudnímu dvoru, nýbrž pouze vnitrostátním soudům, aby vykládaly a aplikovaly vnitrostátní judikaturu členských států. Ze zásady konformního výkladu však vyplývá, že vnitrostátní orgány a soudy mají povinnost vykládat ustanovení svého vnitrostátního práva co možná nejvíce takovým způsobem, aby byl zajištěn plný účinek unijního práva. Tento požadavek zahrnuje povinnost změnit ustálenou vnitrostátní judikaturu, pokud není v souladu s tímto právem⁶. Požadavek konformního výkladu tedy patrně vyžaduje, aby předkládající soud vykládal a aplikoval judikaturu Bundesgerichtshof (Spolkového soudního dvora) co možná nejvíce takovým způsobem, aby byl zajištěn plný účinek povinností vyplývajících z unijního práva týkajících se účinnosti prostředků nápravy, které mají k dispozici nositelé autorských práv. Soudnímu dvoru nepochybně přísluší, aby předkládajícímu soudu poskytl všechna nezbytná vodítka k určení rozsahu těchto povinností.

23. Má-li tedy předkládající soud pochybnosti o souladu judikatury Bundesgerichtshof (Spolkového soudního dvora) s požadavky vyplývajících z unijního práva, tak jak je tento soud vykládá, je zcela v pravomoci Soudního dvora určit rozsah těchto požadavků. Je třeba se zabývat dvěma aspekty této problematiky, a sice dosahem příslušných ustanovení unijního práva a dodržováním základních práv při používání těchto ustanovení.

Relevantní ustanovení směrnice 2001/29 a 2004/48

24. Směrnice 2001/29 je poměrně lakonická, pokud jde o opatření určená k zajištění dodržování práv, která harmonizuje. Článek 8 této směrnice pouze obecně ukládá členským státům povinnost stanovit za účelem zamezení porušování uvedených práv účinné, přiměřené a odrazující sankce. Členské státy musí dále stanovit ve prospěch poškozených nositelů práv možnost podávat žaloby na náhradu škody. Konkrétní opatření, která mají být přijata pro splnění těchto závazků, byly ponechány na volné úvaze členských států.

25. Vzhledem k významu práv duševního vlastnictví pro vytvoření vnitřního trhu však unijní zákonodárce považoval za nezbytné stanovit podrobnější harmonizovaná pravidla s cílem zajistit jednotnou ochranu těchto práv v celé Unii⁷. Směrnice 2004/48 je tak zcela věnována opatřením určeným k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví.

5 – Tento pojem chápu tak, že zahrnuje jak samotná autorská práva, tak i práva s ním související, jako jsou práva výrobců zvukových záznamů.

6 – Viz naposledy rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Egenberger (C-414/16, EU:C:2018:257, body 71 a 72).

7 – Viz body 1, 8 a 9 směrnice 2004/48.

26. Je pravda, že podle čl. 2 odst. 2 směrnice 2004/48 se tato směrnice použije, aniž jsou dotčena zvláštní ustanovení týkající se autorského práva, zvláště ta obsažená v článku 8 směrnice 2001/29. Toto ustanovení tudíž upřednostňuje pravidla směrnice 2001/29 před ustanoveními směrnice 2004/48. Z toho však nevyplývá, že by autorské právo mělo být zcela vyloučeno z oblasti působnosti směrnice 2004/48. Článek 2 odst. 1 této směrnice zcela jasně stanoví, že ustanovení této směrnice se použijí „na jakékoli porušení práv duševního vlastnictví stanovené právem Společenství nebo vnitrostátním právem dotyčného členského státu.“ Vzhledem k tomu, že autorské právo patří nepochybně do oblasti duševního vlastnictví, směrnice 2004/48 se na ně použije s výhradou zvláštních ustanovení, které se ho týkají, obsažených v aktech unijního práva. Tato směrnice navíc stanoví zvláštní ustanovení týkající se autorských práv, zejména v článku 5, který stanoví domněnku autorství nebo postavení nositele práva souvisejícího s autorským právem.

27. Článek 8 směrnice 2001/29 je tedy třeba chápat nikoli jako izolované ustanovení velmi obecné povahy, ale spíše jako prvek harmonizovaného systému ochrany práv duševního vlastnictví zavedeného směrnicí 2004/48. Tento systém jde nad rámec prosté procesní autonomie členských států, když jim ukládá konkrétní povinnosti, jejichž dodržování, včetně jejich procesního aspektu, podléhá kontrole Soudního dvora, která překračuje rámec klasické kontroly zásad rovnocennosti a efektivity. Jiný výklad by zbavil směrnici 2004/48 její podstaty, neboť by nepřidával nic k povinnosti, kterou již členské státy mají na základě zásady efektivity a která spočívá v zajištění užitečného účinku hmotněprávních ustanovení unijního práva v oblasti duševního vlastnictví. Bylo by totiž nelogické se domnívat, že by unijní zákonodárce koncipoval směrnici sestávající z povinností, které by mohly být zbaveny svého smyslu na základě procesních pravidel členských států. Kromě toho má směrnice 2004/48 vlastní oblast působnosti, jelikož se podle jejího čl. 2 odst. 1 vztahuje nejen na ochranu práv duševního vlastnictví harmonizovaných na úrovni unijního práva, ale i na práva zakotvená ve vnitrostátních právních předpisech členských států. Tato směrnice tedy nemůže být omezena pouze na jednoduchou konkretizaci obecné zásady efektivity ochrany práv přiznaných unijním právem, která se uplatňuje v rámci procesní autonomie členských států v případě neexistence zvláštních ustanovení v unijním právu.

28. Jestliže tedy článek 8 odst. 2 směrnice 2001/29, který byl v tomto ohledu doplněn a upřesněn čl. 13 odst. 1 směrnice 2004/48 stanoví právo poškozeného nositele práv podat žalobu na náhradu škody, znamená to podle mého názoru povinnost stanovit a uplatňovat ve vnitrostátním právním řádu mechanismy skutečně umožňující nositelům práv dosáhnout této náhrady škody. Třebaže konkrétní procesní mechanismy určené k provádění těchto směrnic spadají do pravomoci členských států, jejich účinnost podléhá kontrole Soudního dvora. Na rozdíl od toho, co navrhuje Komise ve svém vyjádření, se tato kontrola neomezuje pouze na otázku, zda je prakticky nemožné nebo nepřiměřeně obtížné dosáhnout náhrady škody, protože toto posouzení se obvykle provádí v rámci kontroly dodržování zásady efektivity. Kontrola dodržování povinností vyplývajících z těchto směrnic vyžaduje výklad jejich konkrétních ustanovení ve světle jejich užitečného účinku.

29. Ve věci posuzované v původním řízení jde o porušování práva na zpřístupňování díla veřejnosti, k němuž docházelo s pomocí internetu. Pro nositele práva, které bylo předmětem tohoto druhu porušování, je obtížné identifikovat rušitele a prokázat jejich účast na protiprávním jednání. Porušení, k nimž dochází prostřednictvím internetu, totiž nezanechávají žádné materiální stopy⁸ a do určité míry umožňují, že viníci zůstávají anonymní. Jedinou indicií, kterou je obvykle možné dohledat, je IP adresa, prostřednictvím níž došlo k porušení práv. Tato identifikace majitele IP adresy, byť přesná, nepředstavuje důkaz o odpovědnosti určité osoby, zvláště pokud bylo dotčené internetové připojení přístupné více osobám.

8 – Na rozdíl například od prodeje padělaného zboží.

30. Právě proto vnitrostátní právní úpravy často stanoví opatření ke zmírnění důkazního břemene, které nesou nositelé poškozených autorských práv. Takové opatření může mít zejména formu presumpce viny majitele internetového připojení týkající se porušení, ke kterým došlo prostřednictvím jeho IP adresy. Tato opatření umožňují zajistit účinnost práva nositelů práv požadovat náhradu škody v případech porušení, ke kterým došlo prostřednictvím internetu. Podle informací uvedených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byla taková domněnka zavedena do německého právního systému prostřednictvím judikatury.

31. Povinnost zavést takovou domněnku není výslovně stanovena ani v ustanoveních směrnice 2001/29, ani v ustanoveních směrnice 2004/48. Avšak pokud je toto opatření hlavním prostředkem stanoveným vnitrostátním právem pro zajištění účinnosti práva na náhradu utrpěné škody ve smyslu čl. 8 odst. 2 směrnice 2001/29, musí být uplatňováno důsledně a účinně. Toto opatření by nemohlo dosáhnout svého cíle, pokud by bylo příliš jednoduché vyloučit presumpci viny, takže by byl poškozený nositel práv ponechán bez další možnosti uplatnit své právo na náhradu utrpěné újmy. Toto právo by se tedy stalo iluzorním.

32. Ačkoli čl. 8 odst. 2 směrnice 2001/29 nestanoví žádný konkrétní prostředek k zajištění účinnosti práva na náhradu škody, podle mého názoru z tohoto ustanovení vyplývá, že opatření, která existují, musí být uplatňována důsledně a účinně. V této souvislosti hrají vnitrostátní soudy klíčovou roli při hodnocení důkazů a vážení dotčených zájmů.

33. Má-li předkládající soud pochybnosti týkající se výkladu a použití judikatury Bundesgerichtshof (Spolkového soudního dvora) vydané v oblasti odpovědnosti a povinností majitelů internetového připojení, musí tudíž upřednostnit řešení, které umožňuje co nejlépe zajistit účinnost ochrany práv duševního vlastnictví.

Ochrana základních práv

34. Problém předkládajícího soudu při uplatňování judikatury Bundesgerichtshof (Spolkového soudního dvora) zřejmě spočívá v odkazu na zásadu ochrany rodinného života s cílem omezit povinnost majitele internetového připojení poskytnout informace týkající se osoby, která se mohla dopustit porušení autorských práv. Pokud uvedený majitel připojení uvede, že jiné osoby mohly mít přístup k tomuto připojení, není povinen ani odhalit jejich totožnost, ani poskytnout další upřesnění týkající se těchto osob, protože taková povinnost by představovala neodůvodněný zásah do jeho rodinné sféry.

35. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že při používání ustanovení, které provádějí směrnice 2001/29 a 2004/48, jsou pro členské státy samozřejmě závazná ustanovení Listiny. Právo na respektování soukromého a rodinného života je chráněno článkem 7 této Listiny. Ve sporech týkajících se autorského práva však právo na respektování soukromého a rodinného života může konkurovat základnímu právu na vlastnictví, které je zakotveno v článku 17 Listiny. Duševní vlastnictví je v tomto článku výslovně uvedeno v jeho odstavci 2.

36. Kromě toho měl Soudní dvůr již příležitost zdůraznit, že právo na informace, které má žalobce v rámci žaloby podané v souvislosti s ochranou práv duševního vlastnictví, je projevem práva na účinný procesní prostředek zaručeného v článku 47 Listiny, a tudíž umožňuje zajistit účinnou ochranu práva duševního vlastnictví⁹.

9 – Rozsudek ze dne 16. července 2015, Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:485, bod 29).

37. V takové situaci, kdy jsou různá základní práva v kolizi, je na vnitrostátních soudních a správních orgánech, aby mezi nimi zajistily spravedlivou rovnováhu¹⁰. Je také možné, že nutné vyvážení požadavků spojených s ochranou různých základních práv musí být provedeno na úrovni unijního práva, zejména Soudním dvorem při jeho výkladu¹¹.

38. V rámci tohoto vyvažování je třeba zajistit, aby byla respektována podstata dotčených základních práv. Soudní dvůr tedy rozhodl, že je v rozporu jak se základním právem na vlastnictví, tak i s právem na účinný procesní prostředek umožnit bankovní instituci odvolávat se na bankovní tajemství v zájmu práva na ochranu osobních údajů zakotveného v článku 8 Listiny, aby mohla odmítnout poskytnutí informací o majiteli účtu, které by umožnily podat proti němu žalobu týkající se ochrany práv duševního vlastnictví¹².

39. Bylo by možné použít analogické úvahy týkající se vzájemné závislosti mezi právem duševního vlastnictví a právem na účinný procesní prostředek na straně jedné a právem na respektování rodinného života na straně druhé.

40. Pokud by právo, které je přiznáno majiteli internetového připojení v zájmu ochrany rodinného života a spočívá v odmítnutí poskytnout podrobné informace o osobách, které se mohly dopustit porušení autorského práva, v praxi mělo zabránit nositeli uvedených práv získat náhradu utrpěné škody, narušilo by to podstatu práva duševního vlastnictví jeho nositele. V takovém případě by vlastnické právo mělo mít přednost před právem na respektování rodinného života. Naproti tomu, pokud by takový zásah do rodinného života měl být předkládajícím soudem považován za nepřijatelný, měl by nést odpovědnost za porušení autorského práva majitel internetového připojení. Německé právní předpisy podle všeho umožňují založení takové sekundární odpovědnosti¹³. Před přičtením odpovědnosti majiteli internetového připojení by měl vnitrostátní soud ještě ověřit, zda neexistují jiné procesní prostředky umožňující poškozenému nositeli autorských práv identifikovat za účelem dosažení náhrady škody osoby, které se dopustily porušení¹⁴.

41. Podle mého názoru lze navíc při vážení základních práv zohlednit ještě další dvě ustanovení Listiny

42. V první řadě jde o článek 20 Listiny, který zakotvuje rovnost před zákonem. Podle informací poskytnutých společností Bastei Lübbe v jejím vyjádření, jde totiž přibližně v 70 % případů internetových připojení v Německu o „rodinná připojení“, tzn. o připojení používaná v rámci rodiny. Zbývá tedy 30 % připojení, která nejsou používána v takovém rámci, přičemž některá z nich jsou pravděpodobně vlastněna osobami, které žijí samy. Pokud by používání internetového připojení v rámci rodiny umožňovalo snadno se vyhnout odpovědnosti za porušování autorských práv, vedlo by to k méně příznivému zacházení s osobami, které žijí samy a neposkytují jiným členům rodiny přístup k jejich internetovému připojení. Ačkoli se osoby žijící v rodině nenacházejí z hlediska práva na respektování rodinného života ve stejné situaci jako osoby žijící samostatně, takový rozdíl v situaci neexistuje, pokud jde o odpovědnost za porušování autorského práva. Samotná skutečnost soužití s ostatními členy rodiny tak nemůže automaticky vést k vyloučení této odpovědnosti.

10 – Rozsudek ze dne 15. září 2016, *Mc Fadden* (C-484/14, EU:C:2016:689, bod 84).

11 – Rozsudek ze dne 16. července 2015, *Coty Germany* (C-580/13, EU:C:2015:485, bod 33).

12 – Rozsudek ze dne 16. července 2015, *Coty Germany* (C-580/13, EU:C:2015:485, body 37 až 41).

13 – Viz rozsudek *Bundesgerichtshof* (Spolkového soudního dvora) ze dne 30. března 2017, I ZR 19/16 *Loud*, který byl vydán po podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v projednávané věci.

14 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2015, *Coty Germany* (C-580/13, EU:C:2015:485, bod 42).

43. Zadruhé, článek 54 Listiny stanoví zákaz zneužití práv, která jsou v ní přiznána. Je pravda, že tento článek směřuje zejména proti aktům, které mají pod záminkou práv uznaných Chartou ve skutečnosti za cíl potírat základní práva a odstraňovat je¹⁵. Je zřejmé, že porušení práva duševního vlastnictví nepředstavuje akt takové povahy.

44. Zákaz zneužití práva je ovšem již dlouho jednou z obecných zásad unijního práva¹⁶. Podle této zásady se procesní subjekty nemohou zneužívajícím způsobem domáhat práv zaručených normami unijního práva s cílem získat výhody, které z nich vyplývají, aniž by bylo dosaženo cíle těchto norem.

45. M. Strotzer v původním řízení tvrdí, že ho nelze považovat za odpovědného za porušování autorských práv, ke kterému došlo prostřednictvím jeho internetového připojení, neboť jiné osoby, a sice jeho rodiče, mají k tomuto připojení rovněž přístup. Kromě toho uvádí, že jeho rodiče vůbec nevěděli o existenci softwaru, který byl použit za účelem tohoto protiprávního jednání, a nemají na svém počítači dílo, které bylo protiprávně zpřístupněno veřejnosti.

46. Předkládajícímu soudu tedy přísluší ověřit, zda M. Strotzer nezneužívá právo na ochranu rodinného života, když se na něj odvolává, a to nikoli aby ochránil své rodinné příslušníky před možnou odpovědností za porušování autorských práv, s nimiž nemají zjevně nic společného, nýbrž jen a pouze s cílem uniknout vlastní odpovědnosti za toto porušení. Pokud by tomu tak bylo, právo na ochranu rodinného života by nemělo bránit ochraně duševního vlastnictví nositelů těchto autorských práv.

Závěry

47. S přihlédnutím k výše uvedeným úvahám navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené Landgericht München I (zemský soud v Mnichově I, Německo) odpověděl následovně:

Článek 8 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti a čl. 13 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví musí být vykládány v tom smyslu, že neukládají povinnost zavést ve vnitrostátních právních předpisech členských států domněnku odpovědnosti majitelů internetového připojení za porušení autorských práv, která byla způsobena prostřednictvím tohoto připojení. Pokud však vnitrostátní právo stanoví takovou domněnku za účelem zajištění ochrany uvedených práv, je třeba ji uplatňovat koherentně, aby bylo zaručeno, že tato ochrana bude účinná. Právo na respektování rodinného života zakotvené v článku 7 Listiny základních práv Evropské unie nelze vykládat tak, aby zbavilo nositele práv všech reálných možností ochrany jejich práva duševního vlastnictví, které je zakotveno v čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv.

15 – Viz Woods, L., « Article 54 – Abuse of Rights », in: Peers, S., Hervey, T. K., Kenner, J. a další (vyd.), *The EU Charter of Fundamental Rights: A Commentary*, Hart Publishing, Oxford-Portland (Oregon), 2014, s. 1539–1559.

16 – Viz, pokud jde o nedávnou aplikaci, rozsudek ze dne 6. února 2018, Altun a další (C-359/16, EU:C:2018:63, body 48 a násl.).